

Με Χρώματα κι Ένα Πινέλο να Γνωρίσω την Ευρώπη Θέλω. Ευρωπαίοι Ζωγράφοι!

Β. Μανώλη¹, Ε. Κεφιλή²

¹Δημοτικό Σχολείο Ισθμίας Κορινθίας, vamano@otenet.gr

²5^ο Νηπιαγωγείο Λουτρακίου, elkef@sch.gr

Περίληψη

Η παρούσα εκπαιδευτική δράση πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος «Teachers 4 Europe» και έχει ως σκοπό μέσα από την διερεύνηση των πτυχών της ευρωπαϊκής και πολιτισμικής πολυμορφίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να δώσει ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση μέσα από καινοτόμες μεθόδους διδασκαλίας και την υποστήριξη των ΤΠΕ. Το πρόγραμμα εφαρμόστηκε σε μαθητές Νηπιαγωγείου στο Λουτράκι του Νομού Κορινθίας. Λόγω της μικρής ηλικίας των μαθητών η προσέγγιση στις έννοιες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τους θεσμούς και τις αξίες της έγινε με βιωματικό τρόπο, με την χρήση ΤΠΕ και με δραστηριότητες ανάλογες του νοητικού και μαθησιακού επιπέδου των μαθητών. Η ιδέα της Ευρωπαϊκής Ένωσης προσεγγίστηκε μέσα από την ζωγραφική, η οποία αποτελεί αγαπημένη δραστηριότητα των παιδιών. Με αφορμή έργα Ευρωπαίων ζωγράφων ταξιδέψαμε στις χώρες της Ευρώπης, γνωρίσαμε τα ιδιαίτερα εκείνα στοιχεία που κάνουν την κάθε χώρα ξεχωριστή (σημαία, γλώσσα, αξιοθέατα, σημαντικοί εκπρόσωποι της τέχνης), την κουλτούρα και τον πολιτισμό της.

Λέξεις κλειδιά: *Ευρωπαϊκή Ένωση, Νηπιαγωγείο, ευρωπαίοι ζωγράφοι, ΤΠΕ*

1. Εισαγωγή

Στη σύγχρονη εποχή τα παιδιά στην καθημερινότητά τους έρχονται σε επαφή με έννοιες όπως Ευρωπαϊκή Ένωση, Ευρωπαίος Πολίτης, διαφορετικότητα. Ζουν και συναναστρέφονται με μαθητές που προέρχονται από διαφορετικά κράτη. Αξιοποιούν τις ΤΠΕ στο οικογενειακό και ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον τους και απολαμβάνουν τον ρόλο των ψηφιακών τεχνολογιών στη σύγχρονη κοινωνία και τον πολιτισμό.

Το Σχολείο για να ανταποκριθεί στη σημερινή σύνθετη πραγματικότητα, οφείλει να εφοδιάζει τους μαθητές του με δεξιότητες για την εκπαίδευση και την παραπέρα ζωή τους, να αναδεικνύει τη σημασία των Τεχνών και να καλλιεργεί το σεβασμό στη διαφορετικότητα ως πολιτών-μελών μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας.

Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται και η συγκεκριμένη παρέμβαση όπου οι μαθητές με τη μέθοδο του σχεδίου εργασίας καλούνται να εργαστούν ερευνητικά και βιωματικά και με όχημα την τεχνολογία και τη ζωγραφική να διερευνήσουν την Ευρωπαϊκή Ένωση.

2. Η εκπαιδευτική παρέμβαση

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα με τίτλο «Με χρώματα κι ένα πινέλο να γνωρίσω την Ευρώπη θέλω. Ευρωπαίοι ζωγράφοι!» πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος Teachers4Europe που διοργανώνεται από την Ευρωπαϊκή Αντιπροσωπεία. Η διάρκεια του προγράμματος ήταν από 15 Φεβρουαρίου μέχρι 30 Απριλίου.

Στο Αναλυτικό Πρόγραμμα του Νηπιαγωγείου δίνεται έμφαση στη διαθεματικότητα και στην ολιστική αντίληψη της γνώσης. Οι δραστηριότητες που αναπτύσσονται ευνοούν την αλληλεπίδραση, την επικοινωνία, τη χρήση των ΤΠΕ, τον προφορικό και τον γραπτό λόγο (ΥΠΕΠΘ-ΠΙ, 2003). Στην οργάνωση των δραστηριοτήτων επιχειρείται η σύνδεση μαθησιακών επιδιώξεων με διαφορετικούς γνωστικούς και αναπτυξιακούς τομείς γύρω από ένα θέμα, όπου οι διαχωριστικές γραμμές ανάμεσα στις διαφορετικές γνωστικές περιοχές αίρονται και η γνώση συντίθεται σε ένα όλο. Δίνεται έτσι η δυνατότητα στα παιδιά να αντιληφθούν τη σφαιρική διάσταση της γνώσης. Στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα οι εμπλεκόμενες γνωστικές περιοχές με κέντρο το Παιδί, αφορούν στην Γλώσσα, το Περιβάλλον, τις Τέχνες, τα Μαθηματικά, την Δημιουργία και Έκφραση και τις Τεχνολογίες των Πληροφοριών και της Επικοινωνίας.

3. Σκοπός και Στόχοι

Σκοπός του προγράμματος είναι οι μαθητές, μέσα από δραστηριότητες ερευνητικές και βιωματικές και με όχημα τις ΤΠΕ, να διερευνήσουν πολιτισμικά στοιχεία των λαών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τις αξίες και τα ιδεώδη που διατρέχουν την ιδέα της Ε.Ε., ώστε να αναπτύξουν σεβασμό για την ύπαρξη του άλλου.

Στόχοι

Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα είναι ικανοί:

- Να ανακαλύψουν ότι η τέχνη αποτελεί μέσο έκφρασης κι επικοινωνίας.
- Να αντιληφθούν ότι η επικοινωνία είναι πολυδιάστατη.
- Να γνωρίσουν την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσα από έργα ζωγράφων.
- Να αποκτήσουν θετικές αξίες και στάσεις ζωής και ευρωπαϊκή συνείδηση.
- Να έρθουν σε επαφή με τις διαφορετικές χρήσεις του υπολογιστή ως εποπτικό μέσο διδασκαλίας και εργαλείο ψηφιακού γραμματισμού.
- Να γνωρίσουν την χρησιμότητα του Η/Υ ως εργαλείου διερεύνησης, διαχείρισης πληροφοριών, δημιουργίας και έκφρασης με πολλαπλούς τρόπους επικοινωνίας και συνεργασίας.
- Να διερευνήσουν τις ευκαιρίες και δυνατότητες που παρέχουν οι ΤΠΕ στο πλαίσιο των καθημερινών δραστηριοτήτων.
- Να εμπλακούν ενεργά στη διαδικασία της μάθησης.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες συνεργασίας, επικοινωνίας και διερευνητικής μάθησης.

- Να δημιουργήσουν εικαστικές αναπαραστάσεις χρησιμοποιώντας τις εμπειρίες, τις γνώσεις, τα συναισθήματα και την φαντασία τους.

4. Διδακτικό Υλικό

Για την πραγματοποίηση του προγράμματος χρησιμοποιήθηκαν το παραμύθι «Τα αστέρια της Ευρώπης», χάρτες, κατασκευή παιχνιδιού με σημαίες, κολάζ, παιχνίδι θησαυρού, πίνακες ζωγραφικής, χρώματα και τεχνικές ζωγραφικής. Οι ΤΠΕ χρησιμοποιήθηκαν ως εργαλείο, για την αναζήτηση πληροφοριών με χρήση του διαδικτύου, για να δούμε τις χώρες μέσω δορυφορικής απεικόνισης, να φτιάξουμε χάρτες με διαδρομές και με την εφαρμογή Street View να επισκεφτούμε εικονικά χώρες και πόλεις ευρωπαϊκών χωρών, μουσεία με πίνακες ζωγραφικής κλπ με το λογισμικό οπτικοποίησης Google Earth, για να φτιάξουμε πάζλ πίνακες ζωγραφικής, σημαίες και τοπία ευρωπαϊκών χωρών με το λογισμικό Jigsaw Platinum, για δημιουργία εργασιών αντιστοίχισης με την εφαρμογή Jmatch από το λογισμικό Hot Potatoes. Για την διάχυση του αποτελέσματος της υλοποίησης του προγράμματος δημιουργήσαμε ημερολόγια με πίνακες Ευρωπαίων ζωγράφων, έργα των μαθητών και φωτογραφίες από τις δραστηριότητες με το λογισμικό Microsoft Office Publisher. Επίσης δημιουργήσαμε αναμνηστικά έντυπα από την συμμετοχή στο πρόγραμμα, για να δοθούν στους μαθητές μαζί με υποστηρικτικό υλικό του προγράμματος. Στο λογισμικό παρουσίασης Power Point έγινε παρουσίαση των δράσεων του προγράμματος στους γονείς.

5. Μεθοδολογία

Για την υλοποίηση του προγράμματος χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος project, η οποία στηρίζεται στην βιωματική, συνεργατική και πολυαισθητηριακή προσέγγιση της γνώσης (Χρυσοφίδης, 1994). Η γνώση προσεγγίζεται ολιστικά και συνδέεται με τα βιώματα και τα ενδιαφέροντα των εμπλεκόμενων μαθητών. Με τη μέθοδο αυτή οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να αλληλεπιδράσουν με τους συμμαθητές τους (Frey, 1986), με το δάσκαλό τους, αλλά και με το ευρύτερο περιβάλλον τους, αναπτύσσοντας την κριτική τους σκέψη και τις συνεργατικές τους δεξιότητες (Ματσαγγούρας, 2002).

Η μεθοδολογία βασίστηκε τόσο στις κοινωνικοπολιτισμικές όσο και στις γνωστικές θεωρίες της μάθησης. Με βάση τις κοινωνικοπολιτισμικές θεωρίες η μάθηση δημιουργείται μέσα σε συγκεκριμένα πολιτισμικά πλαίσια, με την αλληλεπίδραση του ατόμου με άλλα άτομα σε συγκεκριμένες επικοινωνιακές καταστάσεις και μέσω της υλοποίησης κοινών δραστηριοτήτων, συνεργατική μάθηση (Vygotsky, 1978). Οι πρότερες γνώσεις των παιδιών χρησιμοποιήθηκαν με τέτοιο τρόπο ώστε να τροποποιηθούν κατάλληλα και να συζευχθούν με την νέα γνώση. Οι προϋπάρχουσες νοητικές δομές αναδομήθηκαν ώστε να προσαρμοστούν με την νέα γνώση αλλά και να προσαρμόσουν την νέα γνώση στις υφιστάμενες νοητικές δομές.

Στο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου, με την υποστήριξη της εκπαιδευτικού και στο πλαίσιο καθημερινών σχολικών δραστηριοτήτων, τα παιδιά έρχονται σε επαφή, γνωρίζουν, εξοικειώνονται και κατανοούν βασικές λειτουργίες των ΤΠΕ. Χρησιμοποιούν λογισμικό (εκπαιδευτικό και γενικής χρήσης) και υπηρεσίες του διαδικτύου, εντάσσοντας τις ΤΠΕ στις καθημερινές δραστηριότητες του νηπιαγωγείου ως εποπτικά μέσα διδασκαλίας, ως εργαλεία διερεύνησης, πειραματισμού και επίλυσης προβλημάτων και ως εργαλεία διαχείρισης πληροφοριών, ψηφιακού γραμματισμού και έκφρασης με πολλαπλούς τρόπους, δημιουργίας, επικοινωνίας και συνεργασίας. Στην προσχολική εκπαίδευση, οι ΤΠΕ παρέχουν στα παιδιά σημαντικές εμπειρίες που σχετίζονται με τα ενδιαφέροντα και την καθημερινή ζωή τους και ενισχύουν τη σημασία του παιχνιδιού ως κυρίαρχου παράγοντα στην ανάπτυξη τους (Vygotsky, 1978).

Οι ΤΠΕ επιτρέπουν στα παιδιά να δημιουργήσουν νέα και καινοτόμα έργα, τόσο φυσικά όσο και εικονικά, αλλά και να εξερευνήσουν τις τέχνες. Η δημιουργία ιδεών και προϊόντων με τη χρήση των ΤΠΕ αποτελεί σταθερό χαρακτηριστικό της σύγχρονης καλλιτεχνικής ζωής και η μύηση των παιδιών στη χρήση των ΤΠΕ για καλλιτεχνικούς σκοπούς συμβάλλει στη διεύρυνση των εκφραστικών δυνατοτήτων που τους προσφέρουν οι τέχνες. Οι Τέχνες στο Νηπιαγωγείο επιδιώκουν να αποκτήσουν τα παιδιά καλλιτεχνικές εμπειρίες, οι οποίες θα τους επιτρέψουν να κατανοήσουν σταδιακά το φαινόμενο της τέχνης και να το εντάξουν με ουσιαστικό τρόπο στην προσωπική τους ζωή. Ιδιαίτερα σημαντική είναι η συμβολή των Τεχνών και στην ανάπτυξη της συμβολικής επικοινωνίας καθώς κάθε μορφή τέχνης έχει το δικό της συμβολικό σύστημα. Με τα σημεία, τους κώδικες, τα στοιχεία και τις συμβάσεις των τεχνών (π.χ. κίνηση, ήχος, ενέργεια, ένταση, οπτικές εικόνες και μορφές) αναπτύσσεται ο αισθητικός γραμματισμός, ο οποίος παρέχει στα παιδιά εναλλακτικούς και δημιουργικούς τρόπους επικοινωνίας.

6. Η Υλοποίηση της παρέμβασης

Η πρώτη φάση του προγράμματος περιείχε δραστηριότητες ευαισθητοποίησης των μαθητών στην έννοια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στη συνέχεια έγινε ο σχεδιασμός και ο προγραμματισμός των δραστηριοτήτων και ο χωρισμός των παιδιών σε ομάδες.

Οι μαθητές εμπλέκονται σε δραστηριότητες, οι οποίες έχουν βιωματική προσέγγιση, προωθούν όλους τους τύπους νοημοσύνης (Gardner, 1993), ενισχύουν την αλληλεπίδραση και την ενσυναίσθηση, βοηθούν στην ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους, αξιοποιούν δημιουργικά τις ΤΠΕ.

Αναλυτικότερα:

«Τα αστέρια της Ευρώπης»: Αφήγηση παραμυθιού

Ως αφορμή για την ευαισθητοποίηση των μαθητών στην έννοια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, χρησιμοποιήθηκε από το υποστηρικτικό υλικό, το παραμύθι του Θοδωρή Παπαϊωάννου και της Λήδας Βαρβαρούση, «Τα αστέρια της Ευρώπης». Το παραμύθι

περιγράφει την ιστορία, την ιδέα αλλά και τις αξίες που διατρέχουν τις χώρες της Ευρώπης σε έναν ενιαίο θεσμό. Η αφήγηση έγινε τμηματικά, μέχρι το σημείο που η Ευρώπη φτιάχνει, μετά από κάθε περιπέτεια της, ένα αστέρι. Σκοπός της τμηματικής αφήγησης ήταν να συζητηθεί κάθε φορά και να αναλυθεί η κάθε ενότητα, για να εντοπίσουμε το απόφθεγμα. Με το πρόγραμμα αισθητικής έκφρασης και δημιουργίας Tux Paint ζωγραφίσαμε αστέρια όπως αυτά που ζωγράφιζε η Ευρώπη κάθε φορά στο βιβλίο της. Τα αστέρια εκτυπώθηκαν και κόπηκαν και χρησιμοποιήθηκαν στο τέλος κάθε αφήγησης προκειμένου να κατασκευαστεί ο καινούριος ουρανός της Ευρώπης σε μπλε γκοφρέ χαρτί στο ταμπλό της τάξης μας. Με το τέλος της αφήγησης και επεξεργασίας του παραμυθιού με ερωτήσεις και αναφορές στο παραμύθι προσπαθήσαμε να συνδέσουμε τα στοιχεία και τις ιδέες του παραμυθιού με την Ευρωπαϊκή Ένωση ως έννοια.

«Η σημαία της Ευρώπης»: Κατασκευή

Ως επέκταση της δραστηριότητας ευαισθητοποίησης των μαθητών στην ιδέα της Ευρωπαϊκής Ένωσης φτιάξαμε την σημαία της Ευρώπης με τα αστέρια που είχαμε φτιάξει κατά την διάρκεια της αφήγησης του παραμυθιού. Τα αστέρια τοποθετήθηκαν σε σχήμα κύκλου πάνω σε μπλε χαρτόνι αντίστοιχα για να δημιουργηθεί η σημαία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

«Όλοι μαζί - Όλοι δυνατοί»: Δραματοποίηση με τον Ύμνο της Ευρώπης

Τα παιδιά, όπως τα αστέρια στην αυτοσχέδια σημαία, έφτιαζαν και αυτά έναν κύκλο πιασμένα χέρι-χέρι. Κάθε παιδί έπρεπε να σταθεί στο κέντρο του κύκλου και να πει κάτι που είναι σημαντικό για ζούμε όλοι χαρούμενοι και δυνατοί. Αναφέρθηκαν οι ιδέες της ειρήνης, της φιλίας, της αγάπης, να έχουν όλοι οι άνθρωποι φαγητό, να βοηθάει ο ένας τον άλλον, να μοιραζόμαστε αυτά που έχουμε, να προσέχουμε το περιβάλλον.

«Η Ευρώπη στον κόσμο»: Δραστηριότητα Οπτικοποίησης

Με το πρόγραμμα Google maps κάνουμε περιήγηση στους χάρτες, είδαμε την γεωγραφική θέση της Ευρώπης στον παγκόσμιο χάρτη, τον γεωφυσικό της χάρτη, την Ευρώπη από το διάστημα να είναι φωτισμένη την νύχτα και τον χάρτη της Ευρώπης με τις σημαίες των χωρών που την αποτελούν. Συζητήσαμε εντυπώσεις και απορίες και κάποια παιδιά με αφορμή την δραστηριότητα με τους χάρτες ζωγράρισαν ότι τα εντυπώσιασε περισσότερο.

«Το φόρεμα της Ευρώπης»: Κολάζ

Με αφορμή την ηρωίδα του παραμυθιού φτιάξαμε σε χαρτί του μέτρου το περίγραμμα του κοριτσιού. Στη συνέχεια τις οποίες αναζητήσαμε στο διαδίκτυο και εκτυπώσαμε από την σελίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης τις σημαίες των χωρών της Ένωσης. Με την τεχνική του κολάζ κολλήσαμε στο κορμό την σημαία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στο υπόλοιπο φόρεμα τις σημαίες των χωρών που την αποτελούν δίνοντας έτσι συμβολική διάσταση στο κολάζ.

«Οι σημαίες»: Παιχνίδια Ομαδοποίησης

Χρησιμοποιώντας τον χάρτη της Ευρώπης και τις σημαίες των χωρών παίξαμε ένα παιχνίδι. Εκτυπώσαμε τον χάρτη με τις σημαίες και τα ονόματα των χωρών, κόψαμε και πλαστικοποιήσαμε τις σημαίες. Παίξαμε παιχνίδια προσεγγίζοντας στα μαθηματικά έννοιες κυρίως ταύτισης και ομαδοποιήσεων. Κάναμε ασκήσεις ομαδοποιήσεων με κριτήρια όπως το χρώμα, το έμβλημα, γραμμές κάθετες και οριζόντιες αλλά και ταύτισης, χώρα με σημαία. Στις ελεύθερες δραστηριότητες ζωγράρισαν σημαίες από τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

«Γνωρίζω την Ευρώπη»: Αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο

Με βάση το ιστόγραμμα που δημιουργήσαμε, για το τι θέλουμε να μάθουμε για την Ευρώπη, τα παιδιά χωρίστηκαν σε ομάδες των 3 ατόμων και ανέλαβαν να φέρουν πληροφορίες για τις χώρες της Ευρώπης που επέλεξαν. Λόγω της προσχολικής ηλικίας των μαθητών οι πληροφορίες που ανέλαβαν να βρουν, με την βοήθεια των γονιών τους, ήταν πολύ βασικές και με τρόπο που να μπορούν οι μαθητές να τις παρουσιάσουν, είτε με εικόνες, είτε με ζωγραφική, είτε προφορικά. Οι πληροφορίες αφορούσαν στη σημαία της χώρας, τη γλώσσα, τα σημαντικά αξιοθέατα και τους σημαντικούς ζωγράφους της κάθε χώρας.

«Η γωνιά της Ευρώπης»: Παρουσίαση

Κάθε ομάδα παρουσίασε τις πληροφορίες που είχε συγκεντρώσει. Στη συνέχεια κολλήσαμε τις εικόνες και τις φωτογραφίες στο ταμπλό της τάξης φτιάχνοντας έτσι την γωνιά της Ευρώπης. Αναρτήσαμε επίσης σε δεύτερο πίνακα και το υλικό με πίνακες ζωγραφικής από τους Ευρωπαίους ζωγράφους.

«Η Ευρώπη από ψηλά»: Ταξίδια σε χώρες της Ε.Ε.

Χρησιμοποιώντας το λογισμικό Google Earth ταξιδέψαμε εικονικά στις χώρες της Ευρώπης. Είδαμε την μορφολογία, πόλεις και σημαντικά αξιοθέατα. Φτιάξαμε χάρτες με διαδρομές από την Ελλάδα σε χώρες της Ε.Ε. και επισκεφτήκαμε μουσεία και είδαμε ζωγραφικούς πίνακες όπως το μουσείο του Van Gogh στην Ολλανδία. Με την εφαρμογή του Street View περπατήσαμε στο Παρίσι, το Άμστερνταμ, την Μαδρίτη, το Μόναχο, την Λισαβόνα κλπ.

«Ευρωπαίοι ζωγράφοι»

Αναζητήσαμε στο διαδίκτυο πίνακες Ευρωπαίων ζωγράφων τους οποίους εκτυπώσαμε και τους επεξεργαστήκαμε για θέματα που είχαν σχέση με την χώρα καταγωγής κάθε ζωγράφου, την τεχνική, τα θέματα, τα χρώματα. Τα παιδιά χωρίστηκαν σε ομάδες και ανέλαβαν να ζωγραφίσουν πίνακες ζωγραφικής σύμφωνα με την τεχνοτροπία του κάθε ζωγράφου και ασκήθηκαν σε διάφορες τεχνικές π.χ ζωγραφική με πινέλα, με λαδοπαστέλ και με ξυλομπογιές.

«Κατασκευή Παζλ»: Jigsaw Platinum

Με το πρόγραμμα Jigsaw Platinum δημιουργήσαμε παζλ με πίνακες ζωγραφικής, σημαίες και φωτογραφίες από χώρες της Ευρώπης, τα οποία παίξαμε στον υπολογιστή. Σε κάποιες περιπτώσεις ο βαθμός δυσκολίας ήταν μικρός για να μπορούν να συμμετέχουν και τα πιο μικρά παιδιά.

«Ψάχνω ψάχνω για να βρω... πίνακες ζωγραφικής»: Παιχνίδι θησαυρού

Με τους πίνακες ζωγραφικής που είχαμε ήδη επεξεργαστεί παίξαμε ένα παιχνίδι με κυνήγι θησαυρού. Τα παιδιά χωρίστηκαν σε δυο ομάδες και ακολουθώντας τον χάρτη με στοιχεία από πίνακες ζωγραφικής έπρεπε να φτάσουν στον προορισμό τους, τη χώρα που είχαν επιλέξει. Χρησιμοποιώντας το Word φτιάξαμε χάρτες εισάγοντας στοιχεία από τον κάθε πίνακα ή την θεματολογία ως σημεία αναφοράς για το παιχνίδι όπως την έναστρη νύχτα και τα ηλιοτρόπια του V. Van Gogh, το παιδί και το περιστέρι του Picasso κλπ.

«Παιχνίδια αντιστοίχισης»: Hot Potatoes

Στο συγκεκριμένο πρόγραμμα και την εφαρμογή Jmatch, δημιουργήσαμε παιχνίδι αντιστοίχισης. Τα παιδιά έπρεπε να αντιστοιχίσουν σωστά την σημαία της με τον πίνακα ενός ζωγράφου από την αντίστοιχη χώρα.

«Δημιουργία Ημερολογίου»: Microsoft Office Publisher

Τα παιδιά χωρίστηκαν σε 4 ομάδες των 5 ατόμων. Κάθε ομάδα επέλεξε, ζωγραφίες και πίνακες ζωγραφικής, χρησιμοποίησαν το παραπάνω λογισμικό και δημιούργησαν το ημερολόγιο κάθε μήνα. Ως επέκταση της δραστηριότητας δημιουργήσαμε και έπαινο συμμετοχής των παιδιών στο πρόγραμμα.

Η **αξιολόγηση** από τους μαθητές έγινε με την λήξη του προγράμματος με καταγραφή γνώσεων, εμπειριών και συναισθημάτων. Συζήτησαν για όσα έμαθαν, τι τους άρεσε, πώς αισθάνθηκαν, ποια είναι η χώρα που προτιμούν κλπ..

Τα αποτελέσματα από την προσέγγιση της έννοιας της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως θεσμού, ως τρόπου επικοινωνίας και γνωριμίας με τις χώρες της Ευρώπης καταγράφηκαν μέσα από το ενδιαφέρον και την συμμετοχή των παιδιών στις δραστηριότητες.

Μέσα από την αξιοποίηση των Τεχνών, τα παιδιά ανέπτυξαν ικανότητες δημιουργικής και κριτικής σκέψης, επίλυσης προβλημάτων και επικοινωνίας. Οι Τέχνες ως μέσο επικοινωνίας αποφέρουν θετικά αποτελέσματα στην απόκτηση κινήτρων μάθησης και υψηλών επιπέδων ενσυναίσθησης και ανεκτικότητας προς τους άλλους.

Οι μαθητές είχαν την δυνατότητα να εξοικειωθούν με τις ΤΠΕ και να αντιληφθούν την χρήση τους ως εποπτικά μέσα διδασκαλίας, ως εργαλεία διερεύνησης, πειραματισμού και επίλυσης προβλημάτων και ως εργαλεία διαχείρισης πληροφοριών, ψηφιακού γραμματισμού και έκφρασης με πολλαπλούς τρόπους, δημιουργίας, επικοινωνίας και συνεργασίας.

Από τα Σχόλια των μαθητών:

Ραφαέλα: Όταν μεγαλώσω θα πάω στην Αγγλία.

Παναγιώτης: Αυτός ο πύργος είναι όπως ο πύργος του Αιφελ.

Θανάσης: Αυτή η ζωγραφιά μοιάζει με το Μιρό.

Η **παρουσίαση** του προγράμματος στους γονείς και την υπόλοιπη σχολική κοινότητα γίνεται με την ευκαιρία του εορτασμού της ημέρας της Ευρώπης.

7. Αντί επιλόγου

Η αξιοποίηση των ΤΠΕ προσδίδει ιδιαίτερο ενδιαφέρον στη μαθησιακή διαδικασία. Κατά τη διάρκεια της παρέμβασης τα παιδιά συμμετείχαν ενεργά και με πολύ μεγάλο ενδιαφέρον. Το ταξίδι γνωριμίας με τις χώρες της Ευρώπης αλλά και τους Ευρωπαίους ζωγράφους εκτός από εμπλουτισμό γνώσεων, διεύρυνε τους ορίζοντες τους και την αίσθηση του «ανήκειν», καθώς ξεπέρασαν νοερά τον στενό χώρο της οικογένειας και του σχολείου και αισθάνθηκαν μέλη μιας ευρύτερης κοινότητας.

Βιβλιογραφία

- Frey, K. (1998). *Η Μέθοδος Project*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη. (σελ. 30-36).
- Gardner, H. (1993). *Frames of Mind, The Theory of Multiple Intelligences*. New York: Basic Books.
- Ματσαγγούρας, Η., Γ. (2002). Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και Μάθηση στη διδακτική πράξη. Αθήνα: Gutenberg.
- Παπαϊωάννου, Θ. & Βαρβαρούση Λ. (2015). *Τα αστέρια της Ευρώπης Αθήνα: Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα*.
- Papert, S. (1991). *Νοητικές Θύελλες, παιδιά, ηλεκτρονικοί υπολογιστές και δυναμικές ιδέες*. Αθήνα: Οδυσσέας.
- Ράπτης, Α. & Ράπτη, Α. (2001). *Μάθηση και διδασκαλία στην Εποχή της Πληροφορίας: Α΄ Τόμος Συνολική Προσέγγιση*. Αθήνα.
- ΥΠΕΠΘ-ΠΙ (2003). *Οδηγός Νηπιαγωγού, Εκπαιδευτικοί Σχεδιασμοί- Δημιουργικά περιβάλλοντα μάθησης*.
- ΥΠΕΠΘ-ΠΙ. (2011). *Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Χρυσafiδης, Κ., (1994). *Βιωματική –Επικοινωνιακή Διδασκαλία: Η εισαγωγή της μεθόδου Project στο σχολείο*. Αθήνα: Gutenberg.